

Vereniging Vrienden van de Slotterplas

Nieuwsbrief nr. 10 - december 2005

Lezing van Martin Melchers

Om het nieuwe jaar goed te beginnen organiseert de V.V.S. op zaterdag 14 januari 2006 een lezing. Als spreker hebben wij stadsecoloog Martin Melchers uitgenodigd die ons zal vertellen over de rol die de Slotterplas (niet) vervult in de ecologische routes van de Sloterscheg.

De bijeenkomst vindt plaats in de Van Eesterenzaal aan de Jan Tooropstraat 6, 1062 BM Amsterdam (nabij Station Lelylaan). Zaal open vanaf: 19.30 uur. De lezing begint om 20.00 uur. Entree en koffie is gratis voor leden. Niet leden betalen 2,50 euro.

Nieuws over het Rondje Slotterplas

Omdat projectleider Michiel Thunissen enige moeite heeft gehad met het vinden van een aannemer voor de uitvoering van het Rondje, er was te weinig geld, is men nog niet begonnen. Inmiddels is de oplossing gevonden: de aannemer die de brug naar het Slotterparkbad heeft gemaakt, heeft meegedacht over een goedkopere uitvoering van de bruggen van het Grote Parkeiland naar het Zwembadeiland en die van dit eiland naar de Allendelaan. Deze zullen nu helemaal van hout worden gemaakt in plaats van beton.

De heer W. Overmars van Bureau de Warande heeft een prachtig plan gemaakt voor een wildebloemenbegroeiing van de strook tussen het fietsen en het voetpad. Rekening houdend met de bodemgesteldheid, nat/droog, klei/rul, kalkrijk enz. en het karakter van de omgeving: bos(rand), open veld, zonnig en schaduwrijk, zullen wilde- en stinzenplanten (verwilderde sierplanten die veel voorkomen in historische parken) worden gezaaid en bollen geplant. Daarbij hoort een strikt maairegime om het grootste deel van het jaar een kleurige middenberm te realiseren. Men hoopt dat de planten zich ook in de omgeving zullen uitzaaien. Wij verheugen ons erop

Karpervissers

In een artikel in de geïllustreerde bijlage van het Parool, de PS van 12 november 2005, over het nachtelijk karpervissen in de Slotterplas, blijkt dat de karpervissers wel 14 dagen achtereen aan de plas verblijven, soms met een compleet gasfornuis en andere voorzieningen om het verblijf aan de oever te veraangename

Naar aanleiding hiervan heeft onze voorzitter een telefoongesprek gevoerd met de stadsdeelvoorzitter van Slotervaart. Hierbij refererend aan een eerder gesprek met hem over hetzelfde onderwerp. De stadsdeelvoorzitter zei dat politie en toezichthouders actief zijn. Er mag niet worden gekampeerd, maar 's nachts vissen is niet verboden. De vissers verblijven niet in een tent, maar onder een 'soort grote paraplu'. Vervuiling kan ook niet worden aangepakt want hondenbezitters mag je verbaliseren, doch 'bosjeszitters' niet. Verder zei hij dat er overleg is met het Stadsdeel Osdorp over gezamenlijk beheer van de oevers. Overigens is in Osdorp het nachtvisen bij Torenwijk wel verboden!

'De Stad is nooit af'

Op 19 oktober 2005 verscheen ter gelegenheid van het feit dat vijftig jaar geleden de eerste bewoners hun intrek namen in hun woningen in de Tuinstad Slotervaart een aardig boek onder de titel 'De Stad is nooit af'. Historica Maili Blauw beschrijft daarin de ruimtelijke ontwikkeling van het tegenwoordige stadsdeel Slotervaart. Naast de ontwikkeling van de tuinstad vanaf het begin in de jaren vijftig wordt ook aandacht besteed aan de totstandkoming van de Slotterplas.

De wijken om de Slotterplas zijn gebouwd op het zand wat vrijkwam bij het uitdiepen van de plas. Voor een ieder die belangstelling heeft voor de geschiedenis van dit gebied is dit boek zeker aan te raden. Het boekje (ISBN 90-6550-898-8) is verkrijgbaar voor 10,00 euro in de boekwinkel of te bestellen bij www.nieuwwest.nl.

Voorts is er een website gelanceerd met foto's van Slotervaart van de jaren vijftig tot heden: www.slotervaart50.nl.

Het grote beeld van Couzijn in het Sloterpark

De toestand van het in het westelijk deel van het park op een heuvel rustende beeld is al jaren zorgwekkend. Beeldhouwer Geert Lebbing heeft er onlangs voor gepleit het hoognodige herstel onverwijld aan te vatten. Hij deed dit in het, met steun van het stadsdeel Geuzenveld/Slotermeer uitgegeven, boekje '**Apert bekeken, Wessel Couzijn: Groot Landschap, een pleidooi**', juli 2005.

Het begint met een analyse van het beeld, beschrijft vervolgens hoe het ontwerp tot stand kwam, welke plaats het in het oeuvre van Couzijn inneemt, om af te sluiten met een beschrijving van het verval en de mogelijkheden tot herstel waaruit gekozen moet worden. Lebbing noemt daarbij de doorgeroeste plekken met scherpe randen en een gebrekkige stut die kanteling moet voorkomen en bepleit een ter plaatse uit te voeren ambachtelijk herstel van de geconstateerde schade.

Hij verwerpt de voorstellen die opgenomen zijn in het door het Instituut Collectie Nederland in opdracht van het stadsdeel geschreven **rapport 'Groot Landschap' [...]** advies betreffende restauratie kunstwerk [...] **van Wessel Couzijn** uit 2001. Daarmee bewijst hij het behoud van het beeld geen dienst. De in het ICN-rapport gedane voorstellen worden voorafgegaan door een analyse van het beeld, een beschrijving van de huidige gehavende toestand en *de oorzaken van dat verval*. Aan die oorzaken gaat Lebbing voorbij, terwijl die juist bepalend horen te zijn bij het opstellen van een reddingsplan.

Het beeld bestaat uit aaneengelaste platen cortenstaal om een frame van aaneengelaste stukken buis. Voor het verval noemt het ICN de volgende factoren:

- Het cortenstaal heeft aan de buitenzijde de beoogde beschermende roestlaag gekregen, maar condenswater aan de binnenkant verzamelt zich onderin waardoor het metaal van binnenuit wegroest als de carrosserie van een verwaarloosde oude auto.
- Het zware grote beeld rust op een heuvel. Een fundering ontbreekt. De grond wordt door konijnengangen verzwakt en door regen onderspoeld waardoor steunpunten wegzakken. Hierdoor ontstaan spanningen en vervolgens scheuren in het beeld.
- Het buizenframe is op de spanningen niet berekend, het aan onderzijde verzwakte cortenstaal evenmin, zodat het beeld aan onderzijde in elkaar zakt tot het weer tijdelijk steun vindt op de grond.
- Het beeld wordt beklommen, als glijbaan en als skateboardschans gebruikt. Ook in de niet verzwakte delen zijn hierdoor beschadigingen ontstaan. Kinderen wagen zich door de gaten naar binnen waardoor het ingezette verval versneld wordt.

- Het beeld is niet bestand tegen de mishandeling door 'graffitti'-sputters. De opgespoten verf veroorzaakt een verandering van het oppervlak die na verwijdering van de verf zichtbaar blijft.

Natuurlijk kan het beeld worden gerepareerd en de binnenzijde tegen doorroesten worden beschermd, maar als de behandeling daartoe beperkt bleef, zou het verval toch opnieuw intreden en zich manifesteren op de grens van het oorspronkelijk materiaal en de nieuw in te zetten stukken. Eerst moet de vervorming worden vastgesteld, dan het buizenframe worden verbeterd en dan pas de beplating zelf worden gerepareerd. Dat is een operatie die in een daartoe in te richten werkplaats moet worden uitgevoerd. Lebbing stelt dat het beeld een demontage en het vervoer niet zal overleven maar indien de onderdelen op de juiste manier worden ondersteunt is die vrees ongegrond.

Het beeld kan pas op de heuvel worden geplaatst nadat er een deugdelijke fundering in is aangebracht. Ook daarna zou het niet meer als speeltuinobject gebruikt en met verf bespoten mogen worden. Als bescherming tegen die gebruiken niet gewenst of niet te realiseren is, dan zou het beeld door een tegen dit gebruik bestendige copie moeten worden vervangen. Daar komt het advies van het ICN op neer. Het origineel zou in dat geval na restauratie moeten worden overgebracht naar een heuvel, met fundament, in de beeldentuin in Kröller-Müller.

*Willem Haakma Wagenaar,
Kunsthistoricus/restaurateur*

Verslag wandeling Gerbrandypark op 9 oktober 2005

Op zondagochtend 9 oktober wandelden wij met acht V.V.S.-leden onder leiding van Pieter Boekschoten door dit park in Slotermeer.

De wandeling startte bij de 'zwaikom' nabij Plein '40-'45. Vanaf het nieuwe terras bij het winkelcentrum hadden wij uitzicht op de in de jaren negentig gebouwde 'Urban Villa's', gebouwen van tien etages met appartementen die in het verlengde van de Bastiaansegracht staan. Dit is een groene verbinding tussen het haventje aan de noordzijde van de Sloterplas en de Burg. Van Tienhovengracht. Van hieruit vormt het Gerbrandypark een groene strook in oostelijke richting langs de gracht.

We kwamen eerst langs de op dat moment niet meer aanwezige vrijheidsboom, enkele maanden geleden door een delegatie uit Weimar geplant. Het uit Duitsland meegebrachte boompje, een gingko, was echter te klein om hier te kunnen overleven. Kort na het planten is het vernield. Wel nog aanwezig was het speciale boomrooster, vormgegeven door Pieter Boekschoten himself, uitgaande van gingkobladeren.

Ook al was het boompje er niet meer, de bladeren waren in gietijzer nog te bezichtigen. Maar inmiddels is in november een groter en steviger exemplaar herplant.

De Burg. Van Tienhovengracht is het enige water in de Westelijke Tuinsteden dat op stadspeil ligt, te midden van de laag liggende woonwijken, waarvan de wateren op polderpeil liggen (1,80 meter lager). Om te voorkomen dat dit gebied onder water loopt, liggen er langs deze gracht dijken, waarvan de noordelijke dijk ingericht is tot park. Daarmee fungeert het gehele Gerbrandypark als hoogwaterkering. Dit heeft wel beperkingen aan de parkinrichting gegeven.

De ontwerpers hebben het park in de jaren vijftig in een strakke vormgeving ontworpen. Deze is in de loop der tijd iets vervaagd. Dit is het geval met de bosschages langs de Burg. Van Tienhovengracht, oorspronkelijk strakke rechthoekige perken, waar tussendoor de gracht te zien was.

In het park ligt ook nog een waterspeelplaats naar ontwerp van Aldo van Eijk. In de zomermaanden wordt deze nog steeds druk bezocht. Een dichtbij, bijna horizontaal, over de gracht groeiende wilg wordt zolang mogelijk met rust gelaten.

Ten oosten van de Burg. Fockstraat was ooit een rozenperk dat het niet gered heeft. Nadat er nog een poging tot kruidentuin gedaan was, zijn er nu onduidelijke hegjes. Er zitten hier tegenwoordig ook veel ganzen die via een hellingbaantje het hoogteverschil tussen gracht en park kunnen overwinnen.

De bruggen in de Burg. Fockstraat aan de noord- en zuidzijde van het park zijn een ontwerp van Piet Kramer uit 1950. Het bouwjaar 1953 is te zien in een steen aan de zijkant van de brug. De bruggen zijn mooi gedetailleerd. Een late uiting van de Amsterdamse School.

De nog resterende populieren langs het fietspad aan de noordkant van het park hebben hun langste tijd gehad. Ook zij zullen net als de bomen aan de westkant van de Burg. Fockstraat worden vervangen. In het verlengde van de Burg. Cramergracht is een halfronde cirkel in het Gerbrandypark uitgegraven. Dit om meer ruimte voor waterberging te creëren. Van hieruit is er een mooi uitzicht op de sluis die de verbinding vormt tussen het stadswater en het water naar de Sloterplas.

Verslag van het bezoek aan de ALO op 14 oktober 2005

Dat onze vereniging zich niet alleen voor de natuur en aanleg van plas en park interesseert, doch ook voor activiteiten in de nabijheid, bleek bij een excursie naar het gebouw van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO). Meer dan 20 van onze leden namen deel aan de excursie. De ALO is al lang gevestigd in sportpark Ookmeer, de groene scheg tussen Geuzenveld en Osdorp, doch het huidige gebouw is nieuw: in september 2005 vond de opening plaats.

De Sloterplas

*Je schept ruimte van water
temidden van een jonge stad.
Waar ik ook aan je oever sta,
zie ik een wijdheid, die kleuren
krijgt van de lucht erboven.*

*Het water door wind bewogen,
geeft me eindeloos patronen.
Soms maken windstille uren
een legkaart van je met
licht en donker. En een
eenzame vissersboot
versterkt je stilte.*

*Het zand, uit jou gewonnen,
bedolf het land van toen
en gaf vaste voet aan
honderden huizenblokken.*

*Maar de natuur, die er was,
is deels gebleven,
want je uitgestrekte water,
omringd door waaierend riet,
door gras, struikgewas en bomen,
bleef adem geven aan
de wonende mens.*

*Wie jou bedacht,
wist dat we zonder natuur
niet kunnen leven.*

*Wim Moerenhout
De grijze dichter van Osdorp*

Het heeft er nog om gespannen of het nieuwe gebouw van de ALO wel hier in Osdorp zou verrijzen. Er waren plannen om het in Almere te plaatsen, maar bestuur en directeur waren er op gesteld om in Osdorp te blijven, met name door de nabijheid van het sportpark.

De directeur van de ALO, Cees Vervoorn, leidde ons rond door het gebouw, dat de vorm heeft van een dijklichaam. Dit is ook duidelijk te zien aan het groene sedumdak. In het hoge middengedeelte dat boven de dijk uitsteekt, bevinden zich trappenhuis, kantoren en leslokalen. Op de bovenste etage is de opleiding tot diëtist ondergebracht die sinds dit jaar aan de ALO is toegevoegd.

Op de middenniveaus bevinden zich de leslokalen, de computerzalen, het kenniscentrum, het secretariaat en de kamer van de directeur, met uitzicht op het sedumdak. De directeur vertelde ons dat iedere ochtend de ganzen van de Sloterplas komen ontbijten voor zijn werkkamer.

Op de begane grond bevinden zich de kantine en de sportzalen waar de praktijklessen worden gegeven.

Zo zagen wij hier een dojo (voor vechtsporten), lokalen voor balsporten en een turnzaal. Ook werden wij binnengelaten in een zaal waar een groep jongeren een mooie wilde dans voor ons uitvoerden.

Er zijn zoveel aanmeldingen voor de hier gegeven opleidingen dat streng geselecteerd kan worden op lichamelijke geschiktheid. Na het volgen van de opleiding is een student in staat om actief sportlessen te geven.

Opmerkelijk was dat de directeur van de ALO klaagde over criminaliteit en gebrekkig politietoezicht. In het korte bestaan van het nieuwe gebouw was er al herhaalde malen ingebroken, waarbij de dieven met name belangstelling toonden voor de computers. Deze en andere soortgelijke gebeurtenissen komen nauwelijks in de krant.

De directeur vertelde ons dat hij samen met Simon Willink van Stadsdeel Osdorp al allerlei plannen bedacht had om het Sportpark Ookmeer beter in te delen. Op een vraag onzerzijds over het Masterplan Sloterpark antwoordde hij dat hij hier nog nooit van gehoord had.

Na de rondleiding door de ALO brachten wij tot slot nog een bezoek aan de burens, een in hetzelfde gebouw gevestigd commercieel fitnesscentrum, goed geoutilleerd met de modernste apparaten, waaronder tientallen hometrainers en de nieuwste snuffjes op het gebied van fitnessstechniek. Tijdens het trainen hebben de sporters uitzicht op een vijver langs de Ookmeeweg, die is aangelegd voor de waterberging. Dit ter compensatie van de toegenomen bebouwde oppervlakte.

Toen wij ook hier alles hadden gezien, kwamen wij onze directeur in sportbroekje weer tegen, op weg naar zijn fitnessstraining na afloop van de werkdag.

Wij mochten terugzien op een geslaagde en interessante kennismaking met dit fraaie nieuwe gebouw nabij de Sloterplas.

Van de ledenadministratie

In ons werkplan 2005 gingen wij er van uit dat een ledengroei tot 350 mogelijk zou zijn in 2005. Het is nu begin december en het lijkt er op dat het ons niet helemaal lukt. De stand is 325 leden. Een aantal mensen hebben hun lidmaatschap opgezegd, o.a. vanwege verhuizing. Helaas zijn er ook leden die hun contributie over 2005 nog niet betaald hebben. Mogelijk kan ook dit leiden tot nog enig verlies van leden.

Twee visarenden

Op zondag 6 november 2005, 's morgens half tien heb ik twee visarenden boven de Sloterplas gezien. Hebben meer mensen dit gezien? Reacties aan: 020 - 6990067 of e-mail: eriksw@wxs.nl.

Titia Hoeksema

De Prinses Alexiafontein in de Sloterplas

De stadsdeelraad van Osdorp heeft in zijn besluit van 29 september 2005 geconstateerd dat de Sloterplas één van de toonaangevende elementen is van het ruimtelijk beeld van Osdorp en dit een extra accent kan en mag hebben. Daarom werd besloten om een fontein in de Sloterplas te plaatsen en deze te vernoemen naar de onlangs geboren prinses.

De fontein is geplaatst in het verlengde van de Zuidelijke as van het Osdorpplein, circa 100 meter uit de oever. Hij zal helder water 20 meter in de lucht spuiten. Het besluit is niet unaniem genomen.

Op 30 november 2005 vond de officiële ingebruikstelling plaats. De verwachting dat de prinsessen Maxima en Amalia daarbij present zouden zijn was ondertussen ongegrond gebleken: zij kwamen niet en het stadsdeel heeft zich tot Sinterklaas gewend met het verzoek de opening te willen verrichten en deze is zo goed geweest om toe te stemmen. Met een gezamenlijke inspanning hebben Sinterklaas, de stadsdeelvoorzitter en het bestuur van de V.V.S. de knop ingedrukt die de fontein in werking stelde.

Gedicht voorgedragen door het bestuur van de V.V.S. bij de ingebruikneming van de Alexiafontein op 30 november 2005

Sinterklaas,

*Wij – vrienden van de plas –
Zijn vandaag in onze sas,
dat u uit Spanje bent gekomen
om te vervullen onze dromen.*

*Een fontein die zo hoog spuit als een toren,
die kan de vrienden wel bekoren.
Met een waterval die bovenal,
de plas veel schoner maken zal.*

*Al spuit hij niet zo hoog als de Jet d'eau van
Genève
het kan onze vreugde niet bederven.
Het is voorwaar een mooi gezicht.
Daarom onze dank tot U gericht.*

Vereniging Vrienden van de Sloterplas Opgericht 4 juni 2003

Bestuur

Harriët Haakma Wagenaar - voorzitter
Erik Swierstra - secretaris
Tineke Stricker - penningmeester
Tineke Rombout
Peter Stein
Berta Tenner
Wouter van der Wulp